

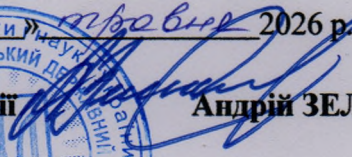
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Заклад вищої освіти «Подільський державний університет»

ЗАТВЕРДЖЕНО

Приймальною комісією Закладу вищої освіти
«Подільський державний університет»

(протокол 7 від « 13 листопада 2026 р.)

Голова приймальної комісії

Андрій ЗЕЛЕНСЬКИЙ

ПРОГРАМА

додаткового вступного іспиту
на здобуття освітньо-наукового ступеня доктора філософії
за спеціальністю Н1 «Агрономія»

Голова предметної комісії

професор **Вероніка ХОМІНА**

м. Кам'янець – Подільський-2026

Розробники:

ХОМІНА Вероніка Ярославівна – доктор сільськогосподарських наук, професор, завідувач кафедри рослинництва, селекції та насінництва; гарант освітньо-наукової програми.

ТКАЧ Олег Васильович – доктор сільськогосподарських наук, професор кафедри землеробства, ґрунтознавства та захисту рослин.

ГРИГОР'ЄВ Василь Миколайович – кандидат сільськогосподарських наук, доцент, т.в.о. завідувача кафедри землеробства, ґрунтознавства та захисту рослин.

КЛИМИШЕНА Ріта Іванівна – кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри рослинництва, селекції та насінництва

ЗМІСТ

1. Загальні положення.....	4
2. Структура екзаменаційного білета та критерії оцінювання відповідей.....	4
3. Програма підготовки до додаткового вступного іспиту і рекомендована література.....	6
4. Додатки.....	10

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Для вступників до аспірантури зі спеціальності Н1 «Агрономія» галузі знань Н «Сільське, лісове, рибне господарство та ветеринарна медицина, які здобули освітній рівень магістра (освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліста) з іншої галузі знань (спеціальності) призначається додаткове вступне випробування.

Додатковий вступний іспит зі спеціальності Н1 «Агрономія» для третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти «Доктор філософії» спрямований на визначення компетентностей вступників щодо володіння знаннями в сфері агрономії, зокрема, рослинництва, землеробства, кормовиробництва і луківництва, селекції і насінництва, володіння якими є обов'язковими для опанування вступниками програми освітньо-наукового рівня й провадження професійної та дослідницько-інноваційної діяльності за спеціальністю Н1 «Агрономія».

До складання додаткового вступного іспиту для вступу на програму третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти «Доктор філософії» із спеціальності Н1 «Агрономія» допускаються особи, які мають ступінь магістра (або освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліста) з іншої галузі знань (спеціальності) та здібності до оволодіння компетентностями, відповідними восьмому рівню кваліфікацій Національної рамки кваліфікацій, прийнятої Постановою Кабінету міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1341 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 25 червня 2020 р. № 519).

Вступники, які за результатами проходження додаткового вступного випробування наберуть менше ніж 15 балів (*не склав*), позбавляються права подальшої участі в проходженні іспиту зі спеціальності та у конкурсному відборі на вступ до аспірантури у поточному навчальному році.

2. СТРУКТУРА ЕКЗАМЕНАЦІЙНОГО БІЛЕТА ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВІДПОВІДЕЙ

Екзаменаційний білет з додаткового вступного іспиту зі спеціальності Н1 «Агрономія» включає три питання теоретичного спрямування за наступними напрямками:

- 1 – питання з рослинництва;
- 2 – питання з землеробства;
- 3 – питання з селекції та насінництва

Приклад екзаменаційного білета наведено у Додатку 1.

Оцінювання відповідей вступника на кожне питання – окремо, (максимальна кількість балів за правильну відповідь на одне питання – 10 балів) здійснюється за такими критеріями:

9-10 балів – правильна й вичерпна відповідь на поставлене запитання, яка відображає глибоке знання понятійного апарату і літературних джерел, уміння аргументувати своє ставлення до відповідних категорій, залежностей та явищ, наводяться конкретні ситуаційні приклади з належними поясненнями і висновками;

6-8 балів – в цілому правильна відповідь, що відображає здатність до узагальнення, але неповна за змістом, або має окремі неточності в формулюваннях, незначні помилки в аргументації та визначенні проміжних і кінцевих результатів ситуації;

3-5 – продемонстровано розуміння основних положень матеріалу, проте відповідь неповна й не достатньо аргументована, мають місце помилки у визначенні проміжних та кінцевих результатів ситуації;

1-2 балів – часткове висвітлення змісту питань, незадовільні знання понятійного апарату, відсутність уміння аргументації відповіді та висловлення власного ставлення до відповідних категорій, залежностей та явищ;

0 балів – неправильна відповідь на питання.

Загальне оцінювання додаткового вступного іспиту здійснюється за такими критеріями:

<i>Кількість балів</i>	<i>Критерії оцінювання</i>
26 - 30	Правильна й вичерпна відповідь на питання екзаменаційного білету, яка відображає глибоке знання понятійного апарату і літературних джерел, уміння аргументувати своє ставлення до відповідних категорій, залежностей та явищ, наводяться конкретні ситуаційні приклади з належними поясненнями і висновками
21 - 25	У цілому правильна відповідь на питання екзаменаційного білету, що відображає здатність до узагальнення, але неповна за змістом, або має окремі неточності в формулюваннях, незначні помилки в аргументації та визначенні проміжних і кінцевих результатів ситуації
16 - 20	Часткове висвітлення змісту питань екзаменаційного білету, незадовільні знання понятійного апарату, відсутність уміння аргументації відповіді та висловлення власного ставлення до відповідних категорій, залежностей та явищ
0 - 15	Неправильна відповідь на питання екзаменаційного білету Результат додаткового вступного іспиту вважається незадовільним (<i>не склав</i>)

За підсумками додаткового вступного іспиту вступник може набрати від 0 до 30 балів включно. Якщо вступник у підсумку набрав до 15 балів включно, то результат додаткового вступного іспиту вважається незадовільним (*не склав*).

Додатковий вступний іспит до аспірантури перескладанню не підлягає.

3. ПРОГРАМА ПІДГОТОВКИ ДО ДОДАТКОВОГО ВСТУПНОГО ІСПИТУ І РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Блок І. «Рослинництво»

1. Сучасний стан рослинницької галузі в Україні.
2. Розвиток рослинництва як науки і галузі сільськогосподарського виробництва.
3. Поняття про культуру рослин.
4. Пріоритет видатних вчених вітчизняної агрономії у розвитку наукових основ рослинництва.
5. Екологічні та економічні принципи розміщення польових культур.
6. Основні групи польових культур.
7. Розміщення культур на ґрунтах із різними властивостями та рівнями родючості.
8. Динаміка росту, фази, етапи, періоди, тривалість вегетаційного періоду рослин.
9. Методи контролю за ростом і розвитком рослин.
10. Теорія водоспоживання.
11. Якість продукції рослинництва.
12. Насіння сільськогосподарських культур.
13. Методи визначення якості.
14. Методи контролю за ростом і розвитком рослин. Посів як фотосинтезуюча система.
15. Фотосинтетична активна радіація.
16. Продуктивність фотосинтезу. Засвоєння ФАР і продуктивність культури.
17. Біоенергетичні основи рослинництва.
18. Причини загибелі озимих хлібів та їх характеристика.
19. Методи визначення стану зимівлі озимих та їх характеристика.
20. Рівні урожайності сільськогосподарських культур, їх характеристики.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Мостіпан М. І. Рослинництво. Лабораторний практикум. Кіровоград. 2015. 320 с.
2. Петриченко В.Ф., Лихочвор В.В. Рослинництво. Нові технології вирощування польових культур: підручник. - 5-те вид., виправ., допов. Львів: НВФ "Українські технології". 2020. 806 с.
3. Мазур В.А. Поліщук І.С., Телекало Н.В., Мордванюк М.О. «Рослинництво». Навчальний посібник. Частина І. Вінниця. Видавництво ТОВ «Друк». 2020. 352 с.

4. Мазур В.А. Поліщук І.С., Телекало Н.В., Мордванюк М.О. «Рослинництво». Навчальний посібник. Частина II. Вінниця. Видавництво ТОВ «Друк». 2020. 284 с.

5. Мазур В. А., Паламарчук В. Д., Поліщук І.С. Новітні агротехнології у рослинництві. Вінниця. 2017. 588 с.

6. Каленська С.М., Єрмакова Л.М., Паламарчук В. Д., Поліщук І.С. Системи сучасних інтенсивних технологій у рослинництві. Підручник. Вінниця: ФОП Рогальська І.О., 2015. 448 с.

Блок II «Землеробство»

1. Закони землеробства і їх використання в сільському господарстві.
2. Будова і об'ємна маса ґрунту.
3. Величина загальної пористості ґрунту.
4. Будова орного шару ґрунту.
5. Ґрунтові агрегати.
6. Структурність ґрунту.
7. Поняття структури ґрунту – морфологічне і агрономічне.
8. Механічний склад ґрунту.
9. Фізичні властивості ґрунту.
10. Хімічний склад ґрунту.
11. Агрономічні властивості ґрунту.
12. Водний режим ґрунту. Вологість ґрунту.
13. Агрогідрологічні константи вологи в ґрунті: непродуктивна волога, продуктивна волога, вологість стійкого в'янення, найменша вологоємність, повна вологоємність, капілярна вологоємність.
14. Методи визначення вологості ґрунту.
15. Сумарне водоспоживання і коефіцієнт водоспоживання для сільськогосподарських культур.
16. Результати динамічного визначення вологості й щільності (об'ємної маси) ґрунту.
17. Класифікація бур'янів.
18. Поняття сівозміни

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Гудзь В.П., Примак І.Д., Будьонний Ю.В., Танчик С.П. Землеробство: Підручник. 2-е вид.перероб. та доп. / За ред. В.П.Гудзя. К.:Центр учбової літератури. 2020. 464 с.

2. Загальне землеробство. (За ред. доктора с.-г. наук, професора В.О. Єщенко. К., Вища освіта 2021.336 с.

3. Практикум із землеробства: Навч. посібник (За ред. М.С.Кравченка, і З.М. Томашівського. К. Мета, 2022. 320 с.

4. Петриченко В.Ф. Сучасні системи землеробства України/ В.Ф. Петриченко, Я.Я. Панасюк Вінниця, 2009 256 с.

5. Практикум з ґрунтознавства: навч. посібник / За ред. проф. Д.Г. Тихоненка. 6-е вид., перероб. і доп. Х. Майдан, 2009. 448 с.

6. Єщенко В.О., Копитко П.Г., Опришко В.П. та ін. Загальне землеробство. К. Вища школа, 2004.

7. Кравченко М.С., Злобін Ю.А., Царенко О.М. Землеробство. Київ. Либідь, 2002.

Блок III «Селекція і насінництво»

1. Способи підвищення точності досліду, селекційних посівів і сортовипробування.

2. Селекційні сівозміни.

3. Техніка робіт в розсадниках селекційного процесу.

4. Види розсадників.

5. Сортовипробування в селекційній установі.

6. Організація державного сортовипробування згідно Закону України «Про насіння і садивний матеріал» та Закону «Про охорону прав на сорти рослин».

7. Державна служба з охорони прав на сорти рослин і її підрозділ Український інститут експертизи сортів рослин.

8. Експертиза рослин на відповідність критеріям охороноздатності, ВОС-тест.

9. Сортодослідні станції і обласні експерт центри, як підрозділи Державної служби з охорони прав на сорти рослин у різних еколого-географічних зонах України.

10. Оцінка сортів впродовж трьох років на врожайність і якість продукції, стійкість до ураження хворобами та шкідниками. «Реєстр сортів рослин України».

11. Вихідний матеріал. Групи, на які умовно поділяють вихідний матеріал.

12. Вихідний матеріал, який відноситься до спеціально створюваного.

13. Значення гібридизації (внутрішньовидової і віддаленої).

14. Поняття мутагенезу, поліплоїдії, інбридингу.

15. Біотехнологічні методи в селекції нових сортів і гібридів.

16. Види вихідного матеріалу, які переважають у сучасній селекції різних культур.

17. Принципи підходу до створення моделі майбутнього сорту.

18. Елементи, покладені в основу аналізу екологічних факторів зони вирощування майбутнього сорту.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Васильківський С.П., Кочмарський В.С. Селекція і насінництво польових культур. ПрАТ «Миронівська друкарня», 2016. 376 с.
2. Молоцький М.Я., Васильківський С.П., Князюк В.І., Власенко В.А. Селекція і насінництво сільськогосподарських культур: Підручник. К.: Вища школа, 2006. 463 с.
3. Молоцький М.Я., Васильківський С.П., Князюк В.І. Селекція та насінництво польових культур: Практикум. Біла церква, 2008. 192 с.
4. Кириченко В.В. Спеціальна селекція і насінництво польових культур: навчальний посібник; за ред. В.В. Кириченка. Х.: ІР ім. В.Я. Юр'єва НААНУ, 2010. 462 с.
5. Бугайов В.Д., Васильківський С.П., Власенко В.А. та ін. Спеціальна селекція польових культур: Навчальний посібник. За редакцією М.Я. Молоцького. Біла Церква, 2010. 368 с.
6. Селекція, насінництво і технології вирощування зернових, колосових культур у Лісостепу України / За ред. В.Т. Колючого, В.А. Власенка, Г.Ю. Борсука. К.: Аграрна наука, 2017. 800 с.
7. Сортознавство. Методичні вказівки до лабораторно-практичних занять для студентів агрономічного факультету; С.П. Васильківський, М.Я. Молоцький, В.А. Власенко, М.В. Лозінський. Біла Церква, 2007. 53 с.

Приклад екзаменаційного білета

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ «ПОДІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»**

Голова приймальної комісії
доцент _____ **Андрій ЗЕЛЕНСЬКИЙ**
«__» _____ 2026 р.

БІЛЕТ № 1

**додакового вступного іспиту для здобуття освітньо-наукового ступеня
доктора філософії за спеціальністю Н1 «Агрономія»**

1. Поняття про культуру рослин.
2. Види вихідного матеріалу, які переважають у сучасній селекції різних культур.
3. Агрогідрологічні константи вологи в ґрунті: непродуктивна волога, продуктивна волога, вологість стійкого в'янення, найменша вологоємність, повна вологоємність, капілярна вологоємність.

Голова предметної комісії, професор

Вероніка ХОМІНА
